

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev 2996/05
22.12.2005. godina
Beograd

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija Snežane Andrejević, predsednika veća, Sonje Brkić, Spomenke Zarić, Slađane Nakić-Momirović i Nede Antić, članova veća, u sporu tužilja mal. AA, koju zastupa zakonski zastupnik - majka BB i BB, koje zastupa AB, adv., protiv tuženog VV, koga zastupa BA, adv., radi naknade troškova izdržavanja, odlučujući o reviziji tužilja, izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Zrenjaninu Gž. 1111/2005 od 23.08.2005. godine, u sednici održanoj 22.12.2005. godine, doneo je

R E Š E N J E

UKIDAJU SE presuda Okružnog suda u Zrenjaninu Gž. 1111/2005 od 23.08.2005. godine i presuda Opštinskog suda u Zrenjaninu P. 937/04 od 28.02.2005. godine i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Opštinskog suda u Zrenjaninu P. 937/04 od 28.02.2005. godine obavezan je tuženi da tužiljama isplati 193.325,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom od 27.01.2003. godine do isplate, kao i da im naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 47.635,50 dinara sa zakonskom zateznom kamatom od 28.02.2005. godine do isplate.

Presudom Okružnog suda u Zrenjaninu Gž. 1111/2005 od 23.08.2005. godine usvojena je žalba tuženog i prvostepena presuda preinačena, tako što je tužbeni zahtev odbijen, tužilje obavezane da tuženom solidarno naknade troškove parničnog postupka u iznosu od 16.935,00 dinara, a troškovi žalbenog postupka nisu dosuđeni.

Protiv ove presude tužilje su izjavile reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

Ispitujući pobijanu odluku u smislu čl. 386. ranije važećeg ZPP, koji se primenjuje na osnovu čl. 491. st. 1. i 4. ZPP ("Sl. glasnik RS" br. 125/04) i čl. 357. tač. 1. do 4. Porodičnog zakona ("Sl. glasnik RS" br. 18/05), Vrhovni sud je našao da je revizija osnovana.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tužilja mal. AA je ćerka tužilje BB i tuženog VV. Rođena je ___ godine. Brak tužilje BB i tuženog razveden je pravnosnažnom presudom Opštinskog suda u Zrenjaninu P. 1048/94 od 07.03.1995. godine, a mal. tužilja AA poverena je na negu, čuvanje i vaspitanje majci - tužilji BB. Ovom presudom nije odlučeno o izdržavanju maloletne tužilje. Pravnosnažnom presudom istog suda P. 251/03 od 25.06.2003. godine tuženi je obavezan da doprinosi izdržavanju mal. tužilje sa 22% od svojih bruto primanja, koje mesečno ostvaruje u "GG", počev od 28.01.2003. godine pa ubuduće. Tuženi je 01.03.2004. godine, po toj presudi, isplatio mal. tužilji AA za period od 28.01.2003. godine do 28.12.2003. godine iznos od 22.385,00 dinara ili 2.035,00 mesečno. U prethodnom periodu, od marta 1995. godine do januara 2003. godine, tuženi nije ništa platio na ime izdržavanja maloletne tužilje. Inače, od prestanka bračne zajednice svojih roditelja, ona živi sa majkom, koja je sama izdržava.

Polazeći od tako utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni sud zaključuje da je tuženi u obavezi da za period od marta 1995. godine do 27.01.2003. godine, u kome periodu njegova obaveza izdržavanja deteta nije bila konkretizovana sudskom odlukom, isplati tužiljama 193.325,00 dinara. Pozivaju se na čl. 298. st. 1. Zakona o braku i porodičnim odnosima, kao i čl. 210. st. 1. Zakona o obligacionim odnosima, koji reguliše opšta pravila sticanja bez osnova. Visinu obaveze tuženog utvrđuje tako što poslednji mesečni iznos od 2.035,00 dinara množi sa brojem meseci (95) u periodu od marta 1995. do 27.01.2003. godine, i tako dolazi do navedenog iznosa. Pored toga, nalazi da potraživanje tužilja nije zastarelo, obzirom da je tužba u ovom sporu podneta 21.04.2004. godine i da se u ovom slučaju primenjuje čl. 371. Zakona o obligacionim odnosima, koji propisuje opšti rok zastarelosti od deset godina.

Odlučujući o žalbi tuženog protiv prvostepene presude, drugostepeni sud nalazi da je žalba osnovana i da je materijalno pravo u ovoj pravnoj situaciji pogrešno primenjeno. Prema čl. 319. st. 1. Zakona o braku i porodičnim odnosima fizičko ili pravno lice koje je snosilo troškove izdržavanja nekog lica može tužbom tražiti naknadu tih troškova od onoga ko je po ovom zakonu dužan da daje izdržavanje, ukoliko su učinjeni troškovi bili potrebni. Međutim, ova odrednica "fizičko ili pravno lice" ne odnosi se na roditelja koji je pružao izdržavanje, saglasno svojoj roditeljskoj dužnosti i obavezi staranja o detetu koja, pored zakonske, predstavlja i prirodnu i moralnu obavezu roditelja, kome je dete povereno. Poziva se na čl. 213. Zakona o obligacionim odnosima, kojim je regulisano da se ne može tražiti ono što je dato ili učinjeno na ime izvršenja neke prirodne obaveze ili neke moralne ili društvene dužnosti. Iz toga izvodi zaključak da tužbeni zahtev zakonskog zastupnika - majke maloletnog deteta nije osnovan. Što se tiče tužbenog zahteva maloletnog deteta, prema razlozima pobijane odluke, maloletna tužilja nije aktivno legitimisana u ovom sporu, obzirom da je izdržavano lice. Pritom, i pod uslovom da je ovaj zahtev osnovan, visina naknade troškova za pruženo izdržavanje ne može se utvrditi na

uslovima da je ovakav zahtjev osnovan, visina naknade troškova za pruženo izdržavanje ne može se utvrditi na način kako je to učinio prvostepeni sud. Visina tih troškova zavisi od niza okolnosti. Ne može se retroaktivno primeniti poslednji mesečni iznos datog izdržavanja i za period koji je prethodio tom periodu kada je isplata izvršena. Konačno, nalazi da se radi o povremenom potraživanju koje zastareva u roku od tri godine od dospelosti svakog pojedinog davanja, prema čl. 372. st. 1. Zakona o obligacionim odnosima.

Ovakav zaključak drugostepenog suda ne može se prihvatiti, pa se u reviziji osnovano ukazuje da je zbog pogrešne primene materijalnog prava činjenično stanje nepotpuno utvrđeno.

Dužnost roditelja da izdržavaju svoju maloletnu decu propisana je čl. 154. st. 1. važećeg Porodičnog zakona. Pravo na podnošenje tužbe za isplatu naknade pruženih troškova izdržavanja nekog lica iz čl. 319. st.1. ranije važećeg Zakona o braku i porodičnim odnosima (sada čl. 165. st. 1. Porodičnog zakona - pravo na regres), nije rezervisano samo za treća fizička lica, već i za roditelja, koji svoju zakonsku obavezu izdržavanja nije izvršavao. U tom smislu, ne može prihvatiti stanovište drugostepenog suda da se ova odredba odnosi samo na treća lica, a ne i na roditelja, koji svoju roditeljsku dužnost izdržavanja nije vršio. Takođe, ne može se primeniti ni čl. 213. Zakona o obligacionim odnosima, koji se odnosi na izvršenje neke prirodne obaveze ili neke moralne ili društvene dužnosti u odnosu na nemogućnost traženja datog ili učinjenog.

U konkretnom slučaju, nije utvrđeno zašto je obaveza izdržavanja mal. tužilje AA regulisana tek presudom P. 251/03 od 25.06.2003. godine, kada je tuženi obavezan da doprinosi njenom izdržavanju sa 22% od svojih bruto primanja počev od 28.01.2003. godina pa ubuduće, iako je brak između parničnikih stranaka razveden još 07.03.1995. godine. Ovom presudom o izdržavanju maloletne tužilje nije odlučeno. Moglo bi se zaključiti da su se supružnici složili da će obavezu dečjeg izdržavanja regulisati sporazumno, u skladu sa svojim mogućnostima, bez angažovanja suda. To stoji u razlozima ove presude. Međutim, sudovi nisu ispitali niti utvrdili da li je takav sporazum zaista i postignut.

Pošto je dužnost roditelja da izdržavaju svoju maloletnu decu, izričito propisana čl. 298. st. 1. ranije važećeg Zakona o braku i porodičnim odnosima (sada čl. 154. st. 1. Porodičnog zakona), ukoliko se u postupku utvrdi da tuženi ovu svoju obavezu nije izvršavao, nužno je utvrditi ukupan iznos sredstava potreban za izdržavanje maloletne tužilje, njene potrebe, uzrast i potrebe za stručnim obrazovanjem i mogućnosti lica koje je dužno da daje izdržavanje, prema čl. 160-163. Porodičnog zakona. Sve ove činjenice moraju se utvrditi za period za koji se izdržavanje traži. Visina obaveze tuženog, ukoliko se utvrdi da nije doprinosio izdržavanju maloletne tužilje, se može utvrditi prema stvarnim potrebama maloletnog deteta, a ne rektroaktivnom primenom poslednjeg plaćenog iznosa izdržavanja. I konačno, prvostepeni sud će ponovo oceniti istaknuti prigovor zastarelosti ovog potraživanja prema čl. 372. st. 1. Zakona o obligacionim odnosima.

Pošto u ponovnom postupku, otkloni sve navedene nedostatke, prvostepeni sud će doneti pravilnu i zakonitu odluku, imajući u vidu prelazne i završne odredbe Porodičnog zakona (čl. 357. tač. 4).

To su razlozi, što je Vrhovni sud, na osnovu čl. 395. st. 2. ZPP, odlučio kao u izreci.

Predsednik veća-sudija

Snežana Andrejević, s.r.

Za tačnost otpravka

vs